

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

9 december 2002

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Frans Ramon, Gilbert Van Baelen, Lucien Suykens, Dirk De Cock,
Kris Van Dijck en Luc Martens –**

betreffende het aanbieden van degelijk filosofieonderwijs voor iedereen

VERSLAG

**namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid
uitgebracht door de heer Dirk De Cock**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Gilbert Vanleenhove.

Vaste leden :

de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren Luc Martens, Gilbert Vanleenhove ;

de heer Julien Demeulenaere, mevrouw Claudine De Schepper, de heren Karlos Callens, Gilbert Van Baelen ;

de heren Pieter Huybrechts, Julien Librecht, Joris Van Hauthem ;

mevrouw Hilde Claes, de heer André Van Nieuwkerke ;

de heer Ludo Sannen ;

de heer Dirk De Cock.

Plaatsvervangers :

mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, mevrouw Brigitte Grouwels, mevrouw Mieke Van Hecke, mevrouw Ingrid van Kessel ;

de heren Frans De Cock, Karel De Gucht, André Denys, Cis Schepens ;

de heer Jean Geraerts, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Roland Van Goethem ;

de heren Lucien Suykens, Robert Voorhamme ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Kris Van Dijck.

Zie :

1138 (2001-2002)

– Nr. 1 : Voorstel van resolutie

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid besprak op donderdag 5 december 2002 het voorstel van resolutie van de heren Frans Ramon, Gilbert Van Baelen, Lucien Suykens, Dirk De Cock, Kris Van Dijk en Luc Martens betreffende het aanbieden van degelijk filosofieonderwijs voor iedereen.

I. Toelichting door de heer Frans Ramon, hoofdindieners

De heer *Frans Ramon* verwijst bij wijze van inleiding naar de filosoof Socrates. Door systematisch vragen te stellen, spoorde deze filosoof zijn gesprekspartners aan tot reflexie en onderzoek. Het was zijn inzicht dat mensen gestimuleerd moeten worden om zelf na te denken en zelf tot oplossingen te komen.

Het voorliggende voorstel van resolutie sluit bij dit denken aan. De toelichting bij het voorstel van resolutie vermeldt een aantal filosofen die reeds lang pleiten voor het aanbieden van filosofieonderwijs. Zij verwijzen naar experimenten, zoals het zgn. “filosoferen met kinderen”, of naar de ontwikkelingen terzake elders in de wereld.

Zij wijzen er verder op dat als men publiekelijk vraagt of men filosofieonderwijs nuttig vindt, men telkens een positief antwoord krijgt, zonder evenwel concrete initiatieven of verdere stappen. Deze filosofen maakten ook duidelijk dat filosofie een algemeen en geen levensbeschouwelijk vak is. Het is een vak over het denken. Filosofieonderwijs is volgens hen ook een leerschool voor de confrontatie met de veelheid aan problemen, gezichtspunten en argumenten van anderen, en dus voor burgerschapsvorming.

De spreker brengt aan dat er voor filosofieonderwijs in Vlaanderen een ruim draagvlak bestaat. Dit blijkt uit de recente oprichting van de vereniging Vlaams netwerk voor eigentijds filosofieonderwijs. Daarnaast komen er heel wat positieve houdingen, responsen e.d. uit het onderwijsveld of de politieke wereld. En in de eindtermen en ontwikkelingsdoelen is dit filosofieonderwijs eigenlijk al opgenomen. Men hoeft dus geen nieuwe eindtermen te ontwikkelen.

Om de doelstellingen te realiseren, zijn er een aantal concrete stappen nodig die in het voorstel van resolutie zijn opgenomen. Op de eerste plaats is er nood aan een algemeen debat over filosofie en de-

mocratie in de wereld en in Vlaanderen en/of over een eigentijds filosofieonderwijs.

Vervolgens moet men nagaan of er kansen zijn voor een apart vak voor de derde graad secundair onderwijs, terwijl het wenselijk lijkt dat voor kinderen jonger dan 16 jaar filosofie in de andere lessen wordt geïntegreerd.

Een derde noodzaak is het vormen van bekwame filosofische gespreksleiders in de lerarenopleiding. Alhoewel hierover een consensus bestaat, moet dit nog worden uitgevoerd.

Op korte termijn kan men de keuze voor het bestaande optievak “wijsgerige stromingen” in de derde graad secundair onderwijs bevorderen door een naamsverandering. De gediplomeerde filosofen krijgen dan meer kansen voor dit optievak.

Ten slotte is er het voorstel van een begeleidingscommissie, zoals dit reeds in Nederland bestaat. Deze commissie zou kunnen nadenken over hoe men dit alles in het leerplan zou kunnen inbouwen.

De heer Ramon is tevreden dat dit voorstel van resolutie mee ondertekend werd door leden uit de diverse democratische fracties. Het duidt aan dat dit voorstel een algemene appreciatie kan wegdragen.

II. Algemene bespreking

De heer *Luc Martens* sluit zich aan bij de toelichting van de heer Ramon.

Hij merkt vervolgens op dat de Vlaamse Onderwijsraad, VLOR, momenteel een overleg organiseert over het vak cultuurbeschouwing. Hij pleit ervoor beide met elkaar in verband te brengen. Beide hebben immers hetzelfde doel, nl. jongeren vaardigheden bijbrengen om het eigen levenskompas telkens opnieuw bij te laten stellen. Die vaardigheden worden ook meer en meer de kernopdracht van het onderwijs. Om die reden steunt zijn fractie dit voorstel van resolutie.

De heer *Karlos Callens* stelt dat zijn fractie dit voorstel ondersteunt. Toch heeft hij enkele bedenkingen. Als men ‘bekwame’ filosofische gespreksleiders moet vormen, dan is het volgens hem moeilijk de term ‘bekwaam’ duidelijk te definiëren. Jongeren uit het TSO en BSO hebben voor filosofieonderwijs immers een zeer andere benadering nodig dan jongeren uit het ASO.

Een tweede bedenking betreft het promoten van het filosofieonderwijs. Als men iets promoot, moet duidelijk gedefinieerd worden wat, naar wie en hoe dit moet worden gepromoot. Dit is zijn inziens niet duidelijk. Om succes te hebben, moet dit goed doordacht zijn en moet concreet worden gemaakt aan de jongeren welk nut zij uiteindelijk uit het filosofieonderwijs kunnen halen.

De heer *Frans Ramon* reageert op de heer Callens dat het niet de bedoeling is aan de jongeren van het TSO of BSO de ingewikkelde denkwijzen van de bekende filosofen te onderwijzen. Het gaat over de levende filosofie : het leren interpreteren en reflecteren.

De heer *Gilbert Vanleenhove* brengt aan dat hij tijdens een werkbezoek aan Noorwegen kon vaststellen dat vrij veel studenten in het hoger onderwijs filosofie volgden, maar dat er hiervan weinigen examens aflegden. De studenten volgden deze opleiding dan ook eerder als een persoonlijkheidsvorming.

De heer *Dirk De Cock* steunt het voorstel van resolutie. Filosofie is een waardevol en zinvol gegeven. Het tastbare meten, zoals de heer Callens aanhaalde, blijft een moeilijk gegeven. Filosofieonderwijs moet daarom op maat gebeuren. Het leren reflecteren moet dan ook op die manier gebeuren. Hij beaamt de tussenkomst van de heer Vanleenhove dat filosofie een belangrijk element van persoonlijkheidsvorming is.

De heer *Julien Librecht* verwijst naar een voorstel van resolutie dat door hemzelf in het verleden werd ingediend (*Parl. St. VI. Parl. 2000-2001, nr. 955*). Dat voorstel vroeg o.m. aandacht te besteden aan het nut en de zin van de levensbeschouwelijke vakken en filosofie, en een studie op te starten aangaande de educatieve zin van het waardeondericht in de Vlaamse scholen.

Hij heeft geen probleem met het voorliggend voorstel van resolutie, omdat het vrij goed overeenstemt met het voorstel van resolutie die hijzelf indiende. Daarin stelde hij dat het filosofieonderwijs educatieve mogelijkheden biedt, inzicht verdiept, de ruimste vorm van rationaliteit is, een bevruchtende werking heeft, enz.

Zijn invalshoek was echter anders. Hij heeft vastgesteld dat de lessen godsdienst en zedenleer ondertussen geëvolueerd zijn naar filosofische momenten. Bovendien situeren die zich in de alledaagse opvoedingsbeleving van de jongeren. Deze

lessen richten zich naar een zekere traditie en identiteit.

Hij heeft echter vragen bij de haalbaarheid van dit voorstel. Zullen er wel voldoende middelen en mankracht zijn om o.m. de filosofische gespreksleiders, de gediplomeerde lesgevers of de begeleidingscommissie mogelijk te maken ? Zal de invoering van dit vak niet ten koste gaan van de levensbeschouwelijke vakken ? Vermits dit alles niet duidelijk is, zal zijn fractie zich onthouden bij dit voorstel.

III. Stemming

Het voorstel van resolutie betreffende het aanbieden van degelijk filosofieonderwijs voor iedereen wordt aangenomen met 9 stemmen bij 1 onthouding.

De verslaggever,
Dirk DE COCK

De voorzitter,
Gilbert VANLEENHOVE